

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

PIK XLVIII.

Ч. 4. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 5-го січня 1940.

No. 4. Jersey City, N. J., Friday, January 5, 1940.

VOL. XLIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BRgan 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BRgan 4-1014. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРОМОВА РУЗВЕЛТА НА ВІДКРИТТІ КОНГРЕСУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт виголосив на відкритті біжучої сесії конгресу промову, в якій закликав змагання уряду й поручав конгресові взяти під увагу певні державні справи. Він підкреслює, що світ нині знаходиться у величезній політичній схвилюванні й Америка повинна працювати разом з іншими в напрямку відзискання рівноваги та сталого миру. Далі президент закликав до ухвалення значно більших фондів на зброєння Америки, а також поручав, щоб конгрес знов одобрив політику Кордела Гола відносно взаємної обиди мит з іншими країнами. Про внутрішні справи Рузвельт згадував побіжно. Признав, що безробіття далі існує, не звертаючи уваги на попередні заходи уряду і конгресу. Казав також, що з винятком витрат на національну оборону всі інші позиції в бюджеті треба буде обтратити і заводити шадження.

ЗВІТ КОМІТЕТУ ДАЕСА.

ВАШИНГТОН. — Перед зібраним конгресом здавав звіт комітет Даеса, що впродовж року на поручення конгресу досліджував „неамериканські активності“. В обширному звіті говориться, що всі чужі політичні доктрини, комунізми, нацизми і фашизми, фактично в останніх часах занепадають і вони мають малі шанси, щоб дійти в Америці до більшої сили. Серед них є багато рекетирів, що просто добираються на тих доктринах особистого майна. Обширно в звіті говориться про комуністичні організації в Америці, до яких належить, крім самої комуністичної партії, Американ Ліг фор Пис нке Демокрасі, Інтернешенел Воркерс Ордер, Американ Студентс Юніон, Френдс оф Совет Юніон, Ліг оф Американ Райтерс, Воркер Елайенс, Спенсінг Рефуджі Реліф Кампейн, Норт Американ Коміті ту Ейд Спенсінг Демокрасі, Френдс оф Абрагам Лінколн Бригед і інші.

Про фашистські організації в звіті говориться, що кілька разів вони всі хотіли погасити, але це їм не вдалося. Крім американсько-німецького „Бунду“ в звіті вивчені такі фашистські організації: Мілтант Кришен Патріотс, Нешенел Ліберті Парті, Американ Рейнджерс, Ди Американ Гвайт Гарт Конститушенел Крузейдерс оф Америка і найбільша та найсильніша з них усіх Силвер Ширт Лігден оф Америка з Вільямом Доддлем на чолі.

У звіті говориться, що американська комуністична партія і Бунд були підчинені чужим державам — перша Москві, а друга Берлінові. Багато юній, що належать до Комітету Промислових Організацій, мають комуністичну закраску і в них на провідних становищах стоять комуністи. Але сам Джан Луїс, голова К.П.О., та його найближчі співробітники не є комуністами. Комітет подавав причини, чому конгрес повинен продовжити його роботу на ще один рік і ухвалити на це фонди.

НАДХОДЯЧА ПРАЦЯ КОНГРЕСУ.

ВАШИНГТОН. — В конгресових колах говорять, що на цій конгресовій сесії не буде багато нових справ. Зате вирине завзята боротьба над старими справами, до яких належатиме справа Вагнерового закону, суспільних забезпечень, боротьби з безробіттям, законопроект про лічунвання, митна політика Кордела Гола і т. п. До нових справ належить: відношення Америки до Советів. На дискусію правдоподібно вирине справа визнання Советів. Вже тепер одні із конгресменів вніс проект, щоб у фінансовім бюджеті скреслити ту суму, якою уряд удержує амбасаду в Москві, і в той спосіб примусити американську амбасаду звинити свою діяльність та вертатись додому. Є також кілька проектів, які мають на цілі фінансово допомогти Фінляндії.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАВ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Секретар маринарки Едісон вніс перед конгрес проект, щоби президентові ухвалити надзвичайні права на випадок „надзвичайного стану“. А такий „надзвичайний стан“ вже існує сьогодні, як заявив президент Рузвельт 8 вересня м. р., коли вибухла війна в Європі. На основі проекту Едісона президент дістав би майже диктаторські права. Він міг би взяти під цілковиту контроль уряду всі приватні фабрики і підприємства, міг би регулювати продукцію, розподіл і консуміцію цілої нації, а також міг би уневажнювати дотеперішні контракти та зобов'язання фабрик і призначати такі, які уважав би за потрібні.

ШПИГУНСТВО В АМЕРИЦІ ЗРОСТАЄ.

ВАШИНГТОН. — У своїм звіті до конгресу голова федеральних агентів, Едгар Гувер, сказав, що шпигунство в Америці за останній рік дуже зросло. Минулого року його департамент розглядав 1,651 випадок шпигунства. 1938 р. було всього 250 випадків, а попередніх років пересічно по 35 випадків на рік.

ЗАЯВА

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ, УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА ОДВУ, МОЛОДИХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, КОМІТЕТУ ОБОРОНИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ, ПРЕСОВОГО БЮРА І НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ОРГАНІВ У СПРАВІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНГРЕСУ.

Події, що швидко розвиваються на сході Європи, глибоко торкаються й української проблеми. Хід тих подій може навіть і в дуже короткому часі видвинути справу незалежної України на чергу дня в дипломатичних колах світових держав, бо вже й тепер міродатні міжнародні кола добре знають, що без справедливого вирішення української проблеми не може бути в Європі ні сталого миру, ні економічної стабілізації, що такі конечні для нормального розвитку людського життя.

Український народ висловлював не раз устами своїх провідників своє історичне бажання створити соборну й суверенну Українську Державу на всіх українських етнографічних землях, де українська людність живе довгими століттями від високих Татр до Каспійського моря й Кавказу. Ці свої історичні домагання бути визнаним господарем на своїй рідній землі та права на самовизначення й незалежність український народ страждав наріз окупованих і життєм мільйонів своїх найкращих синів. Віримо й знаємо, що український народ ніколи не згодиться бути рабом під чужою окупацією, або бути васалом чужих держав, а все буде змагати до повної незалежності й до створення соборної й суверенної Української Держави. За той ідеал український народ перейшов неймовірні страхотні утиски, нужди й поневіряння, але в своїй визвольній боротьбі за той ідеал він ніколи не зложить зброї й буде далі вести вперту визвольну боротьбу, щоб надати людські права й волю покритому й окріпавленому українському народові.

Організація Державного Відродження України і її чесні й жертвенні члени й симпатичні в Америці все були на стороні життєвих інтересів українського народу й несли посилену поміч визвольній боротьбі, не зважаючи на опозицію й часті нечесні наклепи з боку агентів наших окупантів і їхньої преси, як також, на жаль, і з боку схиблених одиниць серед нашої суспільності. Ту саму роботу будемо й надалі продовжувати, бо, хвалити Бога, американські закони нам не забороняють провадити визвольну боротьбу, як цього не забороняють і іншим народам. ОДВУ завжди кооперувало й співпрацювало з усіми асоціативними, релігійними й політичними українськими організаціями в Америці, як і з поодинокими громадянами, котрі виявили взаємне бажання й уміння співпрацювати для добра української справи. Тому ОДВУ ще на Восьмому Конгресі Об'єднання в дні 2-го грудня 1939 р. заявляло за Всеукраїнський Національний Конгрес. Цією заявою ми ще раз підтверджуємо потребу Всеукраїнського Конгресу й висловлюємо бажання співпраці.

Конечність Всеукраїнського Конгресу під сучасну пору оправдується такими фактами:

1. Український народ на своїх рідних землях позбавлений усіх елементарних людських прав і не має можливості стати в своїй обороні проти узурпованих окупантських держав.
2. Український народ, позбавлений прав, не може висловити своєї волі на самовизначення перед світом і чужими державами без страху за своє життя.
3. Українська еміграція в Європі не є оцією, а по більшості тимчасовою, крім цього вона малочисельна й часто-густо політично пересаджена й тому вона не може ні морально ні легально репрезентувати волі українського народу, бо через свої польонофілські чи інші орієнтації не гігнєть довіряти та поспертам широким українським мас.
4. Українська еміграція в Злучених Державах Америки, Канаді та Південній Америці є чисельна й стала, має між собою перше, друге й третє покоління, користується правами й привілеями громадянства тих країн, як також і кращими матеріальними зобов'язаннями.
5. Тому, що Злучені Держави Америки заховують неутральність, і тому, що Америка відіграє велику роль у вирішенні мирових проблем та економічної стабілізації в Європі, як і без справедливого вирішення української проблеми є неможливі, американські громадяни українського походження, як і ціла українська еміграція в Америці, організовано мають можливість помагати визвольній боротьбі й Всеукраїнський Національний Конгрес може морально й правно через своїх вибраних делегатів повести акцію в обороні України як в Америці так і на міжнародному полі.

Тому центральна управа ОДВУ й представники братніх організацій закликають усе своє членство ОДВУ, УЗХ і МУН, як і своїх сталих симпатиків гідно приготуватися до майбутнього Всеукраїнського Національного Конгресу й вислати своїх делегатів на той Конгрес, який відбудеться в Нью Йорку в днях 16 і 17 березня 1940 р. Це наш обов'язок!

З вірою в остаточну перемогу українського народу в його визвольній боротьбі — Слава Україні!

За Організацію Державного Відродження України: проф. д-р Ол. Грановський, голова; Вол. Череватюк, заст. голови; Вол. Різник, рек. секр. За Український Золотий Хрест ОДВУ: Степанія Галич, голова; Марія Гук, заст. голови; Оля Небор, рек. секр. За Молодих Українських Націоналістів: Оля Задорська, голова; Василь Рибак, заст. голови; Богдан Бучак, рек. секр. За Комітет Оборони Карпатської України: Тереса Пальос, Юрій Гадоба. За Тижневик „Україну“: мр. Вол. Душник, редактор. За Місячний журнал „Тризуб“: Вол. Душник, Р. Ляпіка. За Українську Пресову Службу в Нью Йорку: Роман Ляпіка, директор.

ВІДКРИТО ДОПОМОГУ КРАМНИЦЮ

У Лос Анджелесі, Каліфорнія, відкрито першу стейтову крамницю поживи для продажу тим, що потребують допомоги. Кожний покупець дістає книжку, в котру записується його закуп. Закуп можна робити лише за готівку, а ціна на товари відповідає цінам у звичайних крамницях. Зиски з торгівлі мається повертати тим, що купували товари.

Подібні крамниці мають бути відкриті пізніше в інших місцях стейту. Є ще виконання програми губернатора Олсона.

18 ОСІБ ЗГІНУЛИ В ПОЖАРІ ГОТЕЛЮ

Пожар апартаментового готелю Марлборо в Мінеаполісі, Мінесота, що почався в серединах минулого, захопив у будинку багато мешканців. Досі відомо, що 18 з них згоріли на місці. 28 треба було відставити до шпиталів. Багато згинуло, скачучи перед пожевою з вікон. Пожарники й поліція ще далі шукають по руйнінних людях.

РОЗБИРАННЯ СОВЕТСЬКОГО ПАВІЛЬОНУ

За статут робітника, що стояв на советському павільйоні на Світовій Виставі в Нью Йорку, вже знято голову й руку, що держала зорю.

Виставова корпорація подає, що їй удалося приєднати до участі в виставі нових учасників, які не брали участі у виставі в 1939 році.

ПОРОМИ НЕ ХОДЯТЬ ЧЕРЕЗ ЛЕДИ

Великі криги, що пливають у ріці Гудзоні, адержали рух поромів, що курсують між Гайеком і Терітавном, Нью Йорк.

УРЯД РОЗКРИВАЄ ВЕЛИКАНСЬКИЙ ОБМАН

Велика чала лиссяжних судів у федеральному суді в Нью Йорку постановила поставити на суд за кримінальний обман підприємство „Стендарт Комершел Тобек Ко.“ і три особи. Обманували вони покупців уділів у цій компанії. Прокуратор каже, що вони обманували при-помочі почти 3,000 осіб на загальну суму 4 мільйонів доларів.

СІДАЙ-СТРАЙК У ШКОЛІ

Пів сотки студентів вищої школи в Вікенбергу, Арізона, вийшли на сідай-страйк, щоб добитися від заряду школи прийняття назад до школи одного футбольного гравця, виключеного за школи за свистання підчас науки.

Студенти вийшли з класу, заїли під будинком і загрозили, що не встануть, поки гравця не приймуть назад. Заряд школи уступив, прийняв назад гравця й студенти вернулись до класу.

ШЕРИФ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ІЗДУ ПО П'ЯНОМУ

Генрі Янг, шериф повіту Есекс, у стейті Нью Джерзі, дістав у ньюаркському суді вудичного руху кару 200 доларів за те, що їхав авто по п'яному. Рівночасно суд відібрав йому дозвіл на їзду авто на два роки.

Янг спершу заповів внесення спротиву, але, порадившись з адвокатом, прийняв присуд без протесту.

На суді було показано, що 29 листопада шериф розбив автомобіль, що стояв при хіднику.

СОВЕТИ ШУКАЮТЬ У НІМЕЧЧИНІ ВОЄННОЇ ДОПОМОГИ

БЕРЛІН. — Німеччина заключила дружбу з Советами в надії, що дістане звіттам поміч у її боротьбі з аліантими. Та виходить на таке, що вона ніякої помічи не дістане, а що більше, ще готова помагати Советам вийти з біди в Фінляндії. Саме для одержання такої помічи має прибути до Берліну сам советський прем'єр, Вячеслав Молотов, що є водночас і комісарем заграничних справ.

РОЗГРОМЛЯТЬ ІШЕ ОДНУ СОВЕТСЬКУ ДИВІЗІЮ.

ГЕЛЬСІНКІ. — На далекій півночі, в підбігуновій смугі, советські частини знайшлися в дуже трагічному положенні. Вони відтіяні від світу, бо фінські летуни і лещетари понижили тут і там комунікаційний зв'язок і достави поживи. Між іншим збомбардовано два залізничні поїзди з газоліною. Ціла нова советська дивізія попала вже в засідку і ледве чи вирятуються.

УЖЕ НЕ БОЯТЬСЯ СОВЕТІВ.

ЛОНДОН. — Зірвання зв'язків із Советами може наступити в Англії кожної хвилини. На тому заважає в першу чергу те, що Англія-переконалась на війні в Фінляндії, що Совети не представляють під воєнним оглядом ніякої поважної сили. Значить, і їхня есентуальна допомога Німеччині, чою Англія найбільше лякалась, не відграваб, на думку англійців, ніякої вже ролі й не заважувалаб на висліді війни.

ЯПОНІЯ ГОДИТЬСЯ З СОВЕТАМИ.

ТОКІО. — Таки йде до замирення між Советами і Японією. Це видно з того, що Совети погодились з пропозицією Японії назначити мішану комісію, яка малаб вирішити всі пограничні японсько-советські спори. Японія визнала Зовнішню Монголію як советську сферу впливів, а Совети признали Манчжукі Японії.

„ФАНТАСТИЧНІ ВІСТІ“.

ЛОНДОН. — Так називає советське бюро пропаганди відомості, що їх розсилають з Ослы, Копенгагену і Стокгольму про советські невдачі в Фінляндії й те, що советські жовніри зле одягнуті й т. п.

ЗБІЛЬШАЮТЬ АРМІЮ.

МОСКВА. — Совети далі покликують до війська нові резерви, зокрема технічні сили. Виходить, що вони задумують завалити Фінляндію величезною масою війська і тим способом осягнути остаточну перемогу.

НОВИЙ ТЕРОР.

МОСКВА. — Між населенням слідни позначки великого невдоволення з війни в Фінляндії. Хтось розкидає між робітниками повно летючок з критикою уряду. Чека шукає тих, що розкидають летючки й арештує багато осіб, що вважається початком нового терору.

ДОЛЯРИ ДЛЯ ІРЛАНДСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

ДОБЛІН. — При арештованих двох ірландських терористах, членах революційної ірландської організації „Ірландська Армія“, знайдено коло \$8,000. Згадана організація є в Ірландії поза законом. До неї належить між іншими син славного мейора міста Корку, що згинув з голоду на знак протесту проти поневолення Ірландії. Сина померлого тепер арештовано у зв'язку з стріляниною, яку приписують терористам. В парламенті обговорювано нові заарядження проти терористів, зокрема право інтернування без суду таких, що запідозрені у терористичній акції. В дебати взяв участь міністер справедливості і заявив, що терористи розпоряджують величезними сумами долларів, які дістають з Америки. Казав, що вони мають тайні лабораторії, де виробляють бомби, а також ведуть між молоддю тайні курси, привчаючи її до виконання різних терористичних актів. Де Валера, ірландський прем'єр, заявив, що тому всьому винен поділ Ірландії. Але стояв на тім, що коли нелегальна партія не погоджується з тим поділом, то повинна старатись дістати в краю владу у свої руки і змагати до своєї цілі конституційним порядком.

ЗА МИР.

ГАГА (Голяндія). — Голяндський прем'єр заявив, що ті, котрі ведуть війну, думають, що перемога принесе справедливий мир. Це неправда. Дійсний мир, казав він, може зродитись тільки з доброї волі й вирозуміння. Прем'єр привітав європейські й американські голоси, що промовляють до розуму і попирають замирення.

РИМ-МОСКВА.

РИМ. — Уже ніхто не сумнівається в Італії в те, що є велике напруження між Італією і Советами. Обидві держави повідкликували своїх амбасадорів. Це не ворожить нічого доброго.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
видачею номера, в котрому оголошення хоча мати своє оголошення.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧУЖЕ НЕ ГРІЄ

Румунський уряд ужив свята Нового Року для політичної демонстрації. Прем'єр румунської ради міністрів виголосив святочну промову до моряків румунської флотії в Констанці, а румунський король загворив до жовнірів на малярській "фронті". Обі промови зводяться до одного: мовляв, Румунія не дозволить ніякій державі забрати від неї жодну провінцію. Мовляв, Румунія буде боронитися всіма силами й проти посягань на свою самостійність і проти посягань на свою цілість, себто за відірвання якоїнебудь провінції.

Румунський прем'єр говорив у спосіб, який не дозволяє мати ніякого сумніву, проти кого передовсім звернені обі промови. Він саме говорив про дві провінції Румунії: про Буковину й Басарабію. Тимсамим він виразно сказав, що під можливим напасником він розуміє Росію. Отже обі промови це було ніщо інше, як махання кулаком у напрямі Москви.

Ця постанова боронити Буковину й Басарабію нова. Ще не так давно румунський уряд давав до зрозуміння щось зовсім протилежне, а саме, що на випадок нападу з боку Росії він думає відступити на ліній ріки Прута, себто, що він не буде боронити населеної українцями частини Буковини й Басарабії.

Звідки взялося в румунського уряду бажання не давати Росії окупувати Басарабію й Буковину, не сказано, але це не важко догадатися. Дехто приписує це примірові фінського спротиву проти домагань Росії. Однак ледаче чи може фінська війна служити приміром для Румунії. Фінляндія хоч куди вище розвинена держава, ніж Румунія. До того Фінляндія національно одноціла держава. Якщо Румунія на когось подібна, то хіба на Польщу, а примір польської війни проти Німеччини певно не може бути заохочуючим. Зрештою військові традиції фінів інакші, ніж військові традиції румунів: ці останні зовсім не мають в історії героїчних подвигів.

Тому її зміну в поставі Румунії до Росії треба приписати чомусь іншому. Причини цієї зміни треба шукати в порозумінні між Румунією й Німеччиною. Якийсь час тому були подані деякі точки цього порозуміння, точки, переважно економічної натури. З промов румунського короля й прем'єра можна вносити, що попри такі точки були ще точки мілітарні. Зводяться вони певно до мілітарної помочи Румунії в заміну за економічні уступства, себто за румунську нафту й пшеницю. Дістаючи нафту й пшеницю від Румунії, а даючи їй за те мілітарну допомогу, Німеччина діставалаб важну економічну допомогу, а рівночасно ставилаб заборону для дальшого поступу Росії на Балкан. Правда, це був би удар у спину приятеля, але Німеччина видно думає, що такого слабого приятеля, що навіть з фіном не може собі дати ради, можна бити й у спину.

Е. Жарський.

ЖИТО, ПШЕНИЦЯ І ВСЯКА ПАШНИЦЯ

Збіжжя у словян колись і сьогодні.

Звідки і як появились ріжні збіжжя на наших землях? Чи від віків вони ростуть у нас? Чи наші предки завжди управляли їх?

Що їли слов'яни?

Давні слов'яни управляли головним просям, переважно пшеницею і кашу; була це обрядова страва при народинах. Батьківщина прося — східна Індія, звідки через західню Азію та Кавказ прийшло до Європи. Під теперішню пору — займає воно в нас невеликі вагі простори і є другорядним зерном.

Просьо витиснув з піль слов'ян ячмінь. Вже за часів Гомера, що зве ячмінь "стрижем лицарів", був ячмінь виключно насущним хлібом старших греків; згодом — місце ячменю займає пшениця, аж врешті ячмінний хліб став у Греції поживою тільки для Періклія та аристократії. Пшеничний хліб, а Аристократія глибоко призначувалася їм, чому люди, що відживляються ячменем, є кво-

ліші за тих, що споживають пшеничний хліб.

Ячмінь — не потребує багато до своєї управи; вдяється і в доволі зимних околицях, а в наших горах є він ще й тепер одним із головних управних збіж.

Довгий час управляли слов'яни ячмінні, а випікали з нього хліб, але згодом зачали управляти жито.

Спершу — житом звали всі роди збіжжя, тобто, все те, що служило до життя. Згодом назва обмежилася до одного роду збіжжя. Найбільш цікаве, що нині житом зовсім той вид управної трави, що є основною поживою серед найширших мас населення.

Історія жита.

Коли пшеницю, ячмінь, прося годували вже в добу глуженого каміння, — то найстарша знахідка жита походить з бронзової епохи.

Деж є колись жита?

Дослідки виявили, що в Афганістани, Бухарі чи в Малій Азії — де зовсім не годують жита, — збіжжя воно як звичайна хопта на полях пшениці і

БІЛЬШЕ УВАГИ НАШИМ МИСТЦЯМ

Несподівана смерть визначного українського мистця Павла Ковжуна, якому, як і іншим, доводилося працювати прямо в нужді, заставила Льва Гейца написати в "Новім Часі" (червень 1939) статтю під багатомовним заголовком "Мистцям належить більше уваги за життя".

За життя Павло Ковжун кликав: "Дайте нам людей, які нас розуміють, дайте нам середовище, до якого можна промовляти творчо, дайте нам атмосферу, в якій можна працювати мистцями".

Та цієї атмосфери не було на "галицькій загумці". Ні середовища... Це виправді не зломлю Павла Ковжуна, а навпаки, заставило його виявити надзвичайно велику організаційну діяльність і мистецьку творчість. Але й це загнало його передчасно в могилу. З нагоди "плачу" на похороні, "розважань" удови і "пригортання" нелітніх дітей, пише Л. Гейц, таке, над чим варто, а то й треба, задуматися і нашим думаючим людям в Америці, бо й тут є мистці... А мистці — це ось що:

"Одна частина громадянства спіниється на похорон — відчуває, що щось діється недобре, але мовчить — жде. Не приступає до діла, не береться до чину, не організує мистецького життя. Ця громада, хоч звилка до похоронів, може й лиха, що так довго й так багато промов голоситься. Їй робиться дим навіть "кривду" — вона таки на кладовищі виявляє своє невдоволення. А забігований мистець гудив час, точність, амбіції, талант, губив серце й душу, акції й тіло..."

"Друга частина громадянства не щадил похвал — звичайно: Ти великий, невіджалуваний, Ти кришталі і світоці! Ти дороговказ! — Та, на жаль, це тільки дітирамб, тільки слова."

"Ні в одних, ні в других нема правильного підходу до діла, нема чину."

"Наше громадянство — скажіть, то чиніть — частина, що могла б і повинна цими справами поцікавитися, живе майже в повній байдужості до мистецького світу, дивиться на мистецтво як на екзотичну квітку, як на зайвий люксус. А люти воно так, поки все в цій ділянці стоїть у нас на мертвій тещі, в нашому громадянстві гинуть мистці, як і гинули вже, закрайці сини; марнітими передчасно таланти, а забриха-

ність цвістиме без краю.

"Однак так далі не сміє бути!"

"Українське мистецтво не може і не повинно розвиватися у вічній припадковості, у вічному непорозумінні й хаосі. Українське громадянство мусить сповнити свій святий обов'язок: мусить звернутися до себе, іскру ширшої жертвенності, мусить перевести в себе організаційну чинупотрібного мистецтва! Тоді українське мистецтво спокійніше житимуть і горитимуть. І не буде писати молодий В. Гаврилюк: "Теплий дощ, тротуари, вірші, — чи повірив би мені хтось, що сьогодні я нічого не їв іще?"... Тоді не доведеться говорити в почутті справедливого протесту й справедливої образи за мертвих: Ми, мистці, не хочемо жалів і не хочемо милостині по смерті. Ми одна мистецька родина й ми даємо шире серце й душу, кров і тіло для добра нашого народу. І нам належить більша увага за життя."

"До речі: Українська Громада!"

"Поставмо певне питання рубя: Чи не час би вже разглибше призадуматися над цією важливою проблемою нашого мистецького життя? Чи не час би створити сильну організацію, що підтримувалаб таланти й майстрів, щоб вони марно не гинули?"

"Треба вміти співчувати не тільки плетонічно, не тільки на словах, не тільки по смерті."

"Мистцям справді належить більша увага за життя."

ЯК ЛІТАК ПОПУЄТЬСЯ

Багато-нечасливих випадків стається через те, що летун не може на час доглянути, коли якась частина літака почала псуватися. Зрештою, у модерному літаку є до 90 усяких знарядів перед очима летуна, за якими мусить він слідити. Є там знаряддя, які вказують, як скоро літак летить, його напрям, висоту над землею, скільки газоліни є ще в збірнику, тощо. Тож не має часу летун уважно за всім наглядати. Тому винахід летючих інженерів у місті Сейнт Луїсі у Злучених Державах, що вказує блискавками напрямки, коли що почне псуватися, є великою потіхою для летунів.

"СПРАВЕДЛИВІСТЬ У НЕБЕЗПЕЦІ"

Французи називають себе "ля насон ля пле спірітуель омон" ("найбільш удоховлена нація на світі"), себто нарід, який любить у філософії, науці й т. п. Таким філософічно-науковим способом стараються вони вияснювати і теперішню світову метушню.

В малій брошурі "Справедливість у небезпеці" француз Фердинанд Паен висказує цікаві погляди на порядки, які тепер існують в Німеччині та Росії. Він порівнює права французів і німців.

"Свобода кожної особи є засадою модерного права. Кожний француз є вільним щодо своїх учинків та майна. Його свобода може обмежитися хіба ним самим, а більш нічим. Громадянська свобода та особиста — це неперечне право, яке зобов'язує (або повинно зобов'язувати) кожну державу".

Ось такого права не знає ні Москва, ні Німеччина. Відомий лібералізм дозволяє на певні смуги людської активності, де держава не має доглядати. Націонал-соціалізм і комунізм майже цілковито здушили ці смуги.

"В Німеччині та Росії вже давно слід застат за тим правом. Всякі почини людини чи, як то кажеться по правничому, контракти (зобов'язання) вважаються в Німеччині як неіснуючі. Бо там усякі контракти, як теж самі громадяни, є підпорядковані одній аксіомі: змаганню нації до життя".

СІ-ПІ-ЯР

З вибудуванням залізничної канадської захід зачалося дійсне заселення величезної області землі, що простягається від Великих Озер аж до Скалих Гір. Залізниця уможливила не лиш прибуття нових поселенців, але теж і дешевше спровадження товарів на канадський захід і вивіз тудишніх продуктів на світові ринки. Тою залізницею була Канадська Тихоокеанська Залізниця, в скороченні відома як Сі-Пі-Яр (С. П. Я.), яку в 80 роках збудовано на заході, а через захід продовжено її будову аж до побережжя Тихого океану. Це величезне комунікаційне підприємство мало як наслідок

На зборах академії німецького права д-р Лей, фірер німецького фронту праці, ясно означив, що "право це те, що приносить користь німецькому народові". Сказане має, каже французький автор, одну добру прикмету: щирість німецького фірера.

Подібно як для Німеччини, також і для Росії право не є виявом сталого порядку й гармонії, без яких досі правне життя було неможливим. Але навпаки, воно являється певного роду "інструментом сталого боротьби за верховенство німецької раси чи світового пролетаріату".

Ось що говорить советський кодекс: "Ми виходимо з становища, що всякі контракти, зроблені для приватної ініціативи, є зроблені в імені розвитку продуктивних сил республіки. Як результат, наша держава, маючи на увазі свої власні інтереси, надає в кадрах своїх власних інтересів юридичний характер особам, що сповняють директиви держави".

Советські трибунали керуються цілістю "діалектикою життя". Так вони "твердять", а ми скажемо від себе, що коли там було трохи менше тої "діалектики", а більше хліба, убрання й примітивної свободи, то цілком певно громадяни, "щасливі країни" почували б себе хоч трохи щасливіми...

великий і скорий розвій західних провінцій. Не тільки що багато поселенців прибуло до Сі-Пі-Яр-ом до західної Канади, але багато з них закупили теж і землю від цієї Сі-Пі-Яр-ської дуже корисних умов. Як відомо, Сі-Пі-Ярська Сі-Пі-Ярська даром відомініального уряду величезні простори як поміч до створення тогочасного будови була Канадська Тихоокеанська Залізниця, в скороченні відома як Сі-Пі-Яр (С. П. Я.), яку в 80 роках збудовано на заході, а через захід продовжено її будову аж до побережжя Тихого океану. Це величезне комунікаційне підприємство мало як наслідок

ди піоніром залізницею західної Канади.

Говорячі числа.

Історія заселення і населення степового заходу є історією в великій мірі уможливленої імміграції при допомозі залізниць. Подані нижче числа говорять виразною мовою і представляють наглядно, як зросло число іммігрантів в останніх 50 роках.

У році 1881 згадана вище залізниця дійшла до великого канадського степового заходу, що тоді складався з провінції Манітоби і Північно-Західних Територій, які то останні опісля, себто в початку 20-століття, поділено на провінції Саскачеван і Альберту.

У році 1881 мала Манітоба 62,260, а Північно-Західні Території 54,446 мешканців. У 1936 р., коли відбулося останнє обчислення населення в західній Канаді, ця сама область мала вже 2,414,891 мешканців, поділених на 3 провінції, а іменю Саскачеван 930,893, Манітоба 711,216 й Альберта 772,782. Значить, населення заходу Канади зросло впродовж 55 літ із 116,000 на 2,400,000 мешканців, або коли вчислимо ще і Бритійську Колумбію до західних провінцій, то на 3,100,000 мешканців.

У тім самім часі, себто в 55 роках, населення цілої Канади зросло з 400,000 на понад 10,000,000, себто понад 150 відсотків, тоді коли населення заходу Канади зросло в тім самім часі на 2,000 відсотків.

Впродовж 50 років перед 1930 роком, коли то з причини загальної економічної депресії треба було обмежити імміграцію, прибули до Канади разом 5,800,000 нових поселенців. Вони всі не полишили тут на завжди, багато з них перенеслися опісля до Злучених Держав, однак по-вищі цифри подають загальне число іммігрантів до Канади.

Найбільше іммігрантів прибуло до Канади в 1912 і 1913 році, бо в першій згаданій році 400,000, а в другій 402,000. У 1914 р., в якому розпочалася світова війна, число іммігрантів вносило 384,000, а кілька літ пізніше впало до 48,000. По війні в 1921 р. прибули 100,000 іммігрантів, а найбільше прибуло їх у повоєнних часах в 1929 р., бо 167,000, а в наступнім 163,000. У часі депресії в 1931 р. число іммігрантів до Канади упало на 25,000, а опісля на 20,000 річно. Між приїжджаючими тут іммігрантами велике число становлять українці. Вони давніше вже чули, що тут дають даром 160-акрові земельні наділи, а що їх землю забрали по війні вороги, як поляки, москалі і румуни, тому почали громадно переселюватися з Галичини, Буковини, Волині, Холмщини, Радянської України, а навіть частинно з Закарпаття. Ішли до вільного краю, яким все славилась Канада. Великий, як не найбільший відсоток іммігрантів до західної Канади від 1900—1914 р. становлять саме українці, що поселилися на дарованих земельних наділах. Як робити їм і досвідчені рілники, як жваві й ошадні поселенці перемінили вони велику частину заходу в рілничий і культурний край. Вони головною зробили те, що "дикий" степ став урожайним і замешаним. Вони, без перебільшення сказати можна, належать до найліпших фермерів заходу.

УЧЕНИЙ ПЕС

Один ветеринар з Лендсдану, Па., записав, що собака "Гейл Саласлі", затавив собі ногу на гострому предметі, прийшла до його дому без свого власника. Ветеринар каже, що він почув шкваркання до своїх дверей, а відкривши двері, побачив "Гейл Саласлі", котрого він уже лікував кілька разів передтим.

який продавав за великі гроші.

— Чомуж би не спробувати мені тієї штуки з пшеницею? — подумав практичний Віллі.

— Завзятий антикар уперся покрити грубою пшеницею чорноземні нежитки Північної Америки. Земля була знаменита; це знав кожний парубок. Та що з того, коли кожного року на кілька днів перед тим, як дозрівало зерно, появлявся сильний мороз і нищив найгарніші поля. Можна було, що правда, засіяти поля маріям зерном "калькута", котре дозрівало, кілька днів швидше перед приходом морозів; але й не вийшлося до зерна "Ред Файф", яке було важке, дуже мучне й ясно біле!

Савндерс посіяв у своїй саді рядки одної і другої пшениці; коли вже пришло час, як мали дозріти стовпники й пшеники обох пшениць — власноручно позав'язував їх дуже прозорою, до цільності подібною матерією, щоб — бо рони Боже! — пшеника якогось іншого зерна не записил "Ред Файф". Опісля власноручно схрещував з собою оба роди пшениці.

Успіх був надзвичайний! Нова пшениця, що її назвав

аристократичною назвою "Маркіза", дозрівала на десять днів швидше і давала повне тверде, біле зерно!

Пшениця володіє світом!

Погляньмо у статистичні дані, а переконаємося, що нині в цілому світі найбільше збирають пшениці. З останнього "Статистичного річника" Наукового Т-ва ім. Шевченка, що виходить під редакцією д-ра Кубійовича, довідуємося, що перше зерно світу — це пшениця; збирають її приблизно 1,300 міль. сотнарів річно. У продукції цього зерна чільне місце займають чорноземні України (прибл. 8%), Росії (прибл. 14%), Злучених Держав (прибл. 15%) Індії, Канади.

На другому місці стоїть кукурудза, що її річно збирають приблизно 1,100 міль. сотнарів; на третьому є рис (прибл. 900 міль. сот.), на четвертому овес (прибл. 630 міль. сотн. річно), на п'ятому шойно жито (прибл. 470 міль. сотн. річно).

Пшениця завоювала заслужено перше місце серед усіх родів збіжжя.

НА РІЖНІ ТЕМИ

„НІМЕЦЬКИЙ РІК“.

У своїй радіовій промові з приводу закінчення 1939. року німецький міністер пропаганди, Гебелс, називав цей рік німецьким роком.

Під цим він розумів, що політичні події в тому році йшли за бажанням і волею німецького уряду.

Що сталося в тому році, знаємо, але не знаємо, чи за все, що в ньому сталося з волею і бажанням німецького уряду, німці будуть усе хотіти нести відповідальність.

КАЛЕНДАР.

День Нового Року зовсім природно пригадує нам календар. Цього слова ми вживаємо так загально, що й не тямимо зовсім, що це слово не наше, що воно походить з чужої мови.

Походить воно від латинського слова „календе“, котрим старинні римляни називали перший день місяця.

Прийняте з латинської мови слово є немовби пам'ятником нашого культурного довгу супроти старинних римлян.

НЕОПРАВДАНА ПОПУЛЯРНІСТЬ.

Коли нині вчені розглядають той календар, що його багато народів перебрали від римлян, вони не можуть йому признати багато добрих прикрас. По правді, це був властиво дуже кепський календар.

Календар має на цілі помагати людині ділити, рахувати й означувати час. Тимчасом римський календар мав у собі стільки недочетів, що він радше перешкоджав людям це робити, ніж помагав.

Римляни взагалі були слабі рахмістри. Вони не мали доброї системи писання чисел і це знали відцього математики. Та вони були добрими добичниками, що захопили під своє панування величезні простори Європи, Африки й Азії й через це широкі панування їх календар прийнявся ширше, ніж він на це заслуговував. Зате добрі календарі таких добрих рахмістрів, як єгиптяни, не приймалися.

РИМСЬКИЙ КАЛЕНДАР.

Найголовнішою хвилю римського числення часу було те, що воно спиралося на так звані місячні роки: римляни рахували рік, ділячи його на місяці. Біда з таким численням часу в тому, що місяць має 28 днів, а рік, себто час, потрібний на одну подорож землі докола сонця, не дається поділити на рівне число місяців, по 28 днів кожний. Римляни це помітили й пробували собі радити в цей спосіб, що втручували в місячну рахуну ще 14 днів (очевидно з невеликим клопотом для рахування).

Були ще інші недогоди в цій римській рахуні часу, і визначні римляни розуміли потребу реформи свого календаря. Юлій Цезар нарешті й зробив реформу, а поправлену ним рахуну часу називали юліанським календарем.

ГРИГОРІАНСЬКИЙ КАЛЕНДАР.

Поправляючи римський календар, Юлій Цезар самий поробив у ньому помилки, бо він числив, що соняшний рік має 365 і чверть дня, а тимчасом рік має менше, бо земля потребує на біг докола сонця 365 днів 5 годин 48 мінут і 46 секунд.

Через те з юліанського календаря вийшли знову клопоти в рахуні часу, що викликали сварки, наприклад, за день святкування великих християнських свят. Знову стала ясною потреба реформи календаря. Остаточну реформу переведено за папи римського Григорія

Тринацятого (в 1582. році) і цей календар називають григоріанським (або календарем нового стилю).

УПЕРЕДЖЕННЯ.

Хоча цей новий календар був багатіший кращий від юліанського, його не хотіли приймати протестантські краї, що не признавали папи римського головою церкви.

Доперва з часом люди зрозуміли, що це не розумно відкидати кращий спосіб рахуну часу лише з тої причини, що цей спосіб запропонував зверхник іншої церкви.

В Америці новий календар прийняв лише поступово. В історії Америки ще й нині можемо стрінути вістку, що Джордж Вашингтон родився 11. лютого старого стилю 1732. року (22. лютого нового стилю), бо в часі його народження в Америці ще досить загально вживано рахуну часу за юліанським календарем.

НАЦІОНАЛЬНІ ОГЛЯДИ.

Американські протестанти, як можемо догадуватися, не хотіли завести в себе кращого числення часу тому, бо боялися від цього для себе злих наслідків, правдоподібно думали, що вірні їх церков доведуться, що кращу рахуну часу перевело папство.

Нині ми знаємо, що їх побоювання були неоправдані. Самі протестанти дали свідоцтво своїй помилці, коли пізніше прийняли назва „папський“ календар. Не зважаючи на те, інколи цей страх ще з'являється в інших частинах світу. Наприклад, в Україні люди не хотіли прийняти григоріанського календаря, бо боялися, що така новина готова пошкодити українцям, а помогти полякам.

Велика частина цього аргументу нині вже відповідає хоч би вже тому, що останні політичні події розділили українців від поляків кордонами.

І КІНЦЯ НЕМА.

Коли в нас іще дебатуються над тим, чи прийняти григоріанську реформу календаря, чи держатися далі юліанського, вчені ломлять собі голову над дальшою поправою календаря.

Вони саме почувають, що це незручно вірівнювати рахуну часу з сонцем через додавання частин дня чотири роки, роблячи в цей спосіб переступний рік. Вони хотіли би придумати такий поділ часу, щоб кожний рік був такий самий, як кожний інший.

Мають вони в тому огляді вже кілька проектів, і роблять уже заходь через такі міждержавні встанови, як Ліга Націй, щоб їх увести в життя.

ПО СТАРОМУ.

Тимчасом у деяких околицях світу люди ще далі вживають старих способів рахуну часу, які мають іще всі ті недочети, які мав римський календар перед реформою Юлія Цезаря. Наприклад магометани досі вживають старого числення, званого магометанським календарем, що ділить рік на місячні місяці. Через те магометанський новий рік починається кожного року трохи раніше, ніж попереднього року, так, що доперва по упливі 32 років день Нового Року знову припадає на той самий день.

Європейці вважають цей спосіб рахуну часу невигідним, але магометани саме це собі хвалять.

Бо, мабуть і в справах календаря, як у справах жіночої краси, не те красиве, що красиве, а те, що кому подобається.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „СВОВОДА“.

ЧОМУ ПРИХОДИТЬ ДО НЕПОРОЗУМІНЬ

Найбільше непорозуміння на світі буває через те, що всі люди не мають однакового знання про речі, про які говорять. От, наприклад, два чоловіки почали говорити про Китай. Обидва вони трохи знають про Китай, але їх знання не однакове. Один з них більше цікавився справою господарською Китаю, то про таку справу і більше знає, як про інші справи китайські. А другий цікавився і читав більше про філософію Китаю, тож і знає більше про це, як про які інші справи китайські. Ну, але ні один ні другий усього свого знання не може відразу показати. Тож за якийсь час почнуть сперечатися над деякими справами китайськими, бо і їх знання і погляди відмінні. І обидва можуть бути праві, а тим, що кажуть, і взаємно себе не розуміти, або тільки частинно розуміти. А може бути й інша причина непорозуміння. Непорозуміння може залежати прямо від того, що деякі люди мають сильні упередження і глядять на всяку справу з упередженням. Таких людей найбільше.

Тільки найрозумніші люди вислухують уважно своїх співрозмовників, бо знають, що від усякої людини можуть щось нове та цікаве довідатися. От, наприклад, дуже вчена людина може знати майже все, що в книжках записано про Бразилію, але ще докладніше може довідатися про життя в Бразилії в людини, що така була й жила в Бразилії.

Навчіться уважно вислухувати людей, з якими розмовляєте, і старайтеся бачити справу з погляду своїх співбесідників, то не будете в непорозуміння з людьми попадати!

ВОВНА З М'ЯСА КИТА

Всі ми вже чули, що в морі живуть величезні звірі, яких називаємо китами. То не риби, але морські звірі, бо і дихають легенькими і молоденькими родять. Деякі з них важають і кільканадцять тонн. Недавно винайдено спосіб, що штучну вовну можна виробляти з китячого м'яса.

ШТУЧНА ГУМА З НАФТИ

У СРСР і Німеччині виробляють штучну гуму на обручі для коліс авт з альгоголю. Та країни, що багаті на нафту, можуть виробляти штучну гуму і з нафти. Природний газ, що то виходить у деяких місцях з під землі, й надається на паливо, також придатний на вибір штучної гуми.

ФІНИ ІДУТЬ У РОСІЮ.

Стрілка під (4) показує, де фіни перейшли через російську границю. Найбільше завзяті бої ведуться на Карельській півострові під (5).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНГРЕС.

Проголошено, що в дні 16. і 17. березня 1940 року відбудеться в Нью Йорку Всеукраїнський Національний Конгрес. Це така важна справа, що вона мусить зацікавити кожну українську людину. Тяжко подумати, щоб хтось був проти цього. І то в часі, коли червоні кати добирають Рідну Землю. Правда, оголошено, що є Комітет, який має обговорювати з такими організаціями і часописами, які хотіли б ставити якісь особливі вимоги щодо їх участі в проголошеному Конгресі, але це нас, звичайних людей, не обходить. Це може є які роздори між організаціями чи поодинокими провідниками. Для нас, людей звичайних, справа ясна: для нас нема ніякої ніякої роздори у такій важній справі. Для нас у нашому серці: Україна понад усе! Для нас: хто є проти Всеукраїнського Національного Конгресу, той є неукраїнець. Нам треба братися за те, щоб визволяли Україну з диктаторських кайданів. Нам треба вислати чимсьорше делегацію до Європи для оборони Української Справи. Ось це нас обходить. І те для нас найважливіше. Ось те нас обходить, а не роздори. Досить того, що наш нарід розбиває більшовицька зграя, що баламутить людей „визволенням“ Західної України і Сталіном як „ясним сонцем“. Досить того баламутства, що його ширять У. Ш. Вісті в Нью Йорку, чи „Вісті“ з Києва, або „Ізвестія“ з Москви. Наша відповідь на те все мусить бути одна й та сама: об'єднана акція проти ворогів України.

В. Морозович,
Бронкс, Н. Й.

ДОБРА НАГОДА НАВЧИТИСЬ І ДІСТАТИ РОБОТУ.

По розвалі Чехословаччини Німеччиною Бата, славний промисловець виробу черевиків і чобіт, мусів перенести свої виробні заводи в Америку, в стейті Меріленд. Приймає до своїх шкіл хлопців і дівчат від 18 до 25 років. Вони мусять перейти виробов 3 років технічний, хемічний, біологічний, торговельний і інженірський вишкіл. Крім англійської мови студент чи студентка мусять вивчити ще дві чужі мови.

За час вишколу студент працює в Бата інституті і заробляє на своє удержання і розходи. Мусить мешкати в його інституті. Інструктори приїждять з Чехословаччини. По трьох роках студент дістає диплом на своє знання і працює в його фабриці. Школа відкривається 1. лютого 1940 р. і вже є оголошена в чеських газетах, що пошукує аплікантів. Хто з наших українців, хлопців або дівчат, хотів би користати з тої нагоди, хай голоситься негайно і просить про дальші інформації, пишучи таку адресу:

BATA SHOE CO.

1202 Education, Belcamp, Md.

Михайло Люлька,
секр. від. 401 У. Н. Союзу
в Сайксвіл, Па.

ЗБОРИ ВІДЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Марта Вашингтон, від. 359, відбудуться в понеділок, 8. січня, в годині 8. вечером, у Стовіні Домі, 506 — 18 Ев. Обов'язком кожного члена прибути на збори. Буде вибір нового уряду на 1940 рік. Не явившись член заплатить кару після статуту. — М. Сайко, предс.; Анастасія Любур, секр.; М. Тросянська, кас.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Сестринство ім. Ольги Басаравої, від. 47, відбуде свої річні збори 8. січня, в год. 7. вечеру, в галі парохіяльній. Просить всіх членів, щоб прийшли на збори, бо буде справоздання старих урядників. Буде теж вибір нових урядників на 1940 рік. — Марія Заблужка, предс.; Анастасія Паламар, кас.; Катерина Явня, секр.

НА СВЯТА!

Як кожного року, так і цим разом бажаво пригадати Шановній Публіці, що коли робите закупа м'ясних продуктів, усяких вуджених та сирових м'ясив, то не забувайте, що ми це все маємо в нашій складі і все виробляємо на місці.

Про якість товару, ціни й т. п. говорить сам за себе наш бізнес, котрий постійно зростає на тім самім місці 18 літ.

П. СТАСЮК

124 FIRST AVENUE, NEW YORK CITY

МІЖ 7-МОЮ І 8-МОЮ ВУЛИЦЕЮ

ФІЛІІ:

628 - 5th Ave.,

(МІЖ 17-ТОЮ І 18-ТОЮ ВУЛИЦЕЮ)

BROOKLYN, N. Y.

121 Nassau Ave.

(Між вулицями Eckford і Oakland)

(GREEN POINT)

BROOKLYN, N. Y.

УКРАЇНСЬКІ СІННІ КАЛЕНДАРІ

на
1940
РІК

у гарних кольорах
• Календаріом друковане українською мовою
• Свята означені читким червоним друком

25 центів один 25

5 за \$1.00

Гуртові ціни подаємо на більшій запитанні.
Надежність треба посилати разом з грошима.

На С. О. Д. не висилається.

• Свята Тереза
• Різдво з ангелами
• Пресв. Серце Преч. Діви Марії
• Пресв. Серце Христове
• Христос на Оливній горі
• Ангел Хоронитель
• Ісус добрий Пастір
• Слава во вишніх Богу
• ЗА УКРАЇНУ
• ЛИСТОПАДОВІ ДНІ
• КИЇВ НАШ
• ДІВЧИНА З УКРАЇНСЬКИМ ПРАПОРОМ

• ГЕТЬМАН МАЗЕПА
• СИНІ МОІ ГАЙДАМАКИ
• ЗАПОРОЖЦІ
• ГУЗЛІ НА ПОЛОНИНІ
• МОЛОДА УКРАЇНКА
• НАТАЛКА ПОЛТАВКА
• ТАРАС ШЕВЧЕНКО
• ЖНИВА
• ДУХ СВОВОДИ АМЕРИКИ

Замовлення слати на адресу:

СВОВОДА

81-83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

3 ДНЯ

ВИГЛЯДИ ДЛЯ МОЛОДІ.

Генрі Форд, відомий американський фабрикант, з нагоди Нового Ріку висказав декілька думок про вигляди, котрі може мати нині молодь на будуче. Він сказав: „Деякі люди, від котрих ми могли б сподіватися чогось мудрішого, розпускають нині такі вістки, начеб молодий чоловік не має нині вигляду. А відійсності справи мають таку, що ми стоїмо на порозі до найкращих можливостей, які знала історія“.

Далі Форд радив тим молодим людям, що не годні приміститися у місті, щоб ішли на село, на землю, і там працювали. Коли вони не мають грошей, щоб купити собі фарму, хай наперед працюють в інших. Описав вони можуть винайти собі фарму, а вкінці купити. Форд далі пояснив, що нинішнє фермерство це не те, що було. Внаслідок машин воно ведеться на зовсім інший лад. Він також говорив, що фермерство часом буде більш пошлате, бо фермерські продукти дістають чимраз більше примінення в промислі. Багато фермерських продуктів будуть уживані при виробі авт, говорив Форд. Це піднесе їх ціну.

ДОБРА РАДА.

Це, безперечно, добра рада. Хоч треба зазначити, що коли та рада впливає з уст такого багача й успішного чоловіка, як Генрі Форд, то вона деколи лягає в серце молоді, що не має цента в кишені, а безрадно оглядається докруги, щоб де якось приспосібитись. Він жеж хотів би десь приспосібитись і стати на шлях, що веде до успіху. Колиж не може, значить щось із ним самим, або в оточенні, у якому живе, не в порядку.

ВИБИВАТИСЯ „ПОНАД ІНШИХ“.

Нема сумніву, що коли чоловік підприємчий і в нього є охота змагатися з життям, то він таки розпхає собі ліктями місце і вибється понад інших...

Та саме в тім виразі „вибиватися понад інших“ міститься підсвідомий страх молодих людей; страх, що в великій мірі навіває їх дефіцитом і знеохоче до змагання із життям. Цей страх заключається в тім, що молодий чоловік, слідуючи за осягами своїх ровесників, не вірить, що інші є гірші і меншвартні від нього і що можна вибистися понад них.

МІРКУВАННЯ МОЛОДИХ.

Більшість молодих людей мислять так: „У кожній

промисловій, торговельній, фінансовій, політичній, науковій і аській іншій галузі є переповнення і є багато молодих людей, що чекають на свою чергу. Ті молоді люди цілком певно є доброго гатунку. Вони не є гірші від мене. Як я можу перебити через них і дістати на перше місце? Крім того, колиб я навіть належав до тих щасливців, що перебили, то інші залишаються позади і такі не всі на перше місце дібуться. Бо тих перших місць нині нема: Вони всі заняті, і треба чекати, щоб хтось уступив, а тоді інший зможе його місце зайняти. На одне таке місце чекають нині десятки, а навіть сотки людей“. Так закінчує нині більшість молоді.

ІНШИЙ ПІДХІД.

Такий підхід частинно оправданий. Не можна вимагати від усіх людей, щоб вони були підприємчів. І самі творили собі місце. Багато людей є такої вдачі, що вони будуть пильно вивчувати свій фах і будуть совісно й точно виконувати свою роботу, але ту роботу хтось мусить їм дати. Вони просто не вміють створити свого варстату праці, хоч умілиб дуже солідно на тім варстаті працювати.

Суспільність мусить мати огляд для них. Бо це фактично дуже корисні і потрібні люди. Що більше, якщо вони вишколювались на підприємчів, „пробойовиків“, то дуже правдоподібно занедбали своє фахове виконання. Фабрику дуже часто закладає не той, що вивчив знаменито якусь одну роботу в даній галузі виробництва, тільки той, що згрубує знає кожну роботу, а перед очима має цілість праці задуманої фабрики. Якби його поставити біля одної з машин, то він, хоч виконував би на ній роботу, то не так добре, як той експерт, що ціле життя присвятив тій одній роботі. Підприємчів часто придушує докладне виконання знання. І навпаки, докладне знання поодинокій роботі трохи придушує бізнесовий полет, підприємчів. Зрозуміло, нераз трапляються винятки, що є експертами в кожній ділянці фабричної праці, а проте не загубили підприємчів. Але це винятки. Більшість такою не є.

„ПРОБОЙОВИКИ“.

Фактично ніколи на світі так не було, щоб у промислі і бізнесі всі були підприємчівими „пробойовиками“. Все маленький лише відсоток робив пролом у даній галузі, творив нові речі, нові підприємства, нові варстати праці. Але того малого відсотка вистарчало, щоб створити варстат праці для решти людей, що хоч була во-

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ОРМФОРД, ПА.

На визволення України. Братство св. Миколая, від 124 у. Н. Союзу, ухвалило на своїм річній мітингу \$5 на фонд визволення України. Ту суму вислано чеком на адресу Об'єднання.

Ілько Бала, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З ювілею на збігів. Дня 16 жовтня 1939 р. місцеві громадяни відштовхнули грош. Сорочкем у місцевій українській церковній сід, несподівано забаву з нагоди 25-літньої річниці їх шасливого подружжя життя. Грош. Н. Сорочкем є головою згаданого сід. Коли він увійшов того дня на сід, застав там несподівано багато людей, які обклали його цвітами. Столи були закріплені стравами.

Тостмаїстром був Іван Сорочкем, що представив ювілянта та попросив до слова місцевого пароха, о. Турука, що привітав ювілянта як трирічних громадян та патріотів. Далі зложив бажання завідувати сід. Теребушка, та Яким Дмитрієм, бажачи ювілянтам доброго здоров'я і довгих літ життя. Навісень забрав слово сам ювілянт і зворушено подякував прийнятим за таку приємну несподіванку і за виказану прихильність до нього. Грош. Павло Лиско закінчив привітання, щоб вони з нагоди такого гарного привітання не забули і про народні потреби та щоб зложив на збігів і англішів з української землі свою жертву. За збіркою пішли: Меланія і Іван Теребушка та Гаврило Лиско. Зложили по \$1: П. Кушник, о. В. Турука, П. Песко, П. Песко, по \$0.50: І. Теребушка, А. Ланка, Севін, К. Сорочкем, Н. Гришак, К. Шевчук; ювілянти ж себе жертвували \$5; дрібними \$6.10. Разом \$18.10, які вислано через Об'єднання на працю Українського Червоного Хреста в Женеві.

К. Шевчук.

РЕМІ, ПА.

На політичну акцію. Ось як д-р О. Ковальський зложив з нагоди 8-го конгресу Об'єднання \$12 на українську пропагандно-політичну акцію в Америці.

БРУКЛІН, Н. Й.

На конгресу Об'єднання. З нагоди 8-го конгресу Об'єднання наше товариство „Запорозька Січ“, 325 4th St. N.Y.C., ухвалило \$5 на покриття частини розходів згаданого конгресу. Гроші передано „Об'єднанню“.

П. Малицький, секретар.

ОБОРН, Н. Й.

Безпечний жертводавець. Український громадянин, котрий не бажав подавати свого назвища, вислав через Об'єднання \$10 на такі народні цілі: \$5 на українське Бюро у Вашингтоні і \$5 на громадську працю Об'єднання.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

На Український Червоний Хрест. На зборах 17 грудня 1939 р. відділ 42 O.N.V. ухвалив висигувати з каси \$10 на Український Червоний Хрест і \$5 на українське Бюро у Вашингтоні. Разом \$15, які вислано через Об'єднання.

Юрій Датків, секр.

лідна у виконанні, але грішила браком підприємчівости.

В нинішніх часах той малий відсоток начеб цілком заникав. Важко сказати, чому. Чи тому, що брак підприємчівости людей, чи може їх є, потенційно, забагато. Це є відомо рід, що коли якийсь бізнесмен, або фабрикант, хоче будувати своє підприємство, то він пильно оглядається на конкуренцію. Чим більше хиб він добуває серед своїх конкурентів, тим більшої охоти він дістає закладати новий бізнес. Колиж він завважить, що все в порядку, то буде довго думати, поки рішиться ліктями розсувати в тім упорядкованім житті і для себе місце.

ЖЕРТВА ЗЕМЛЕТРУСУ.

Турецьке місто Орду над Чорним морем, що було осередком великого землетрусу.

МАЮТЬ ВІДКРИТИ ЩОДЕННИЙ РУХ ЧЕРЕЗ АТЛАНТИК

Летичне підприємство „Пан Америкен Ервейз“ постановило вивести щоденний рух своїх літаків понад Атлантику. Каже, що такого транспорту вимагає воєнний час.

Новий рух має початися за три місяці. Літаки будуть курсувати між Нью Йорком і Лізбоном, в Португалії.

ЧЕСНІСТЬ ПОПЛАТИЛА

Альфред Лескард з Бостону знайшов на вулиці пакунок, у котрому було 600 доларів. Були це гроші, призначені на виплату робітників одного підприємства. Згубила їх касієрка по дорозі з банку. Лескард анімав власника і віддав йому гроші. Він дістав за це нагороду в сумі 20 доларів і запрошення стати в підприємстві на роботу.

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є приємний і легкий до зажиття. Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в незначній, а тоді заживається його або зараз перед нічним сном, або по вставанні рано. Мілертон не виробляє привычки. ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА 75¢ містить

Спеціальна Ювілейна Оферта

Ціни до 1. липня 1940:	
1 Package Millerton	.75
2 " "	1.25
3 " "	1.75
6 " "	3.00
Ціни по 1. липня 1940:	
1 Package Millerton	1.00
2 " "	1.50
3 " "	2.00
6 " "	3.50

Питайте за зільям Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишть до: V. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. Box 628, Newark, N. J. Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важкі лише при замовленні просто з головного офісу.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШЬТЕ ПО НАЙНОВІШІЙ ШННИК КНИЖОК.

УВАГА! ПРОВІДЕНС І МЕНВІЛ, Р. АЙ! УВАГА!

Подається до відома українському громадянству, що **БОГОСЛУЖЕННЯ НА РІЗДВО ХРИСТОВЕ** в українських прав. церквах у вище згаданих громадах відбудуться в наступнім порядку:

В ПРОВІДЕНС, в церкві св. Івана Хр., 45 PILGRIM ST. В НЕДІЛЮ на Різдво в год. 7. рано — утренья. Служба Божя в год. 8.

В МЕНВІЛ, у церкві св. Стефана. В СУБОТУ, в год. 6. ввечір — Повечіря Велика. В НЕДІЛЮ, в год. 10:30. Служба Божя. В ВІВТОРОК, на св. Стефана, в год. 6. ввечір — Вечіря.

Уряд і парох о. М. Мостенський від обох згаданих громад складає щирі побажання з нагоди Різдва Христового всім своїм членам і симпатикам. Церковний Уряд.

УВАГА! УКРАЇНЦІ НЬО ЙОРКУ І ІНШИХ СТЕЙТІВ! УВАГА!

ПРИ НАГОДІ ВІДВІДИН НЬО ЙОРКУ не забудьте завітати до УКР. РЕСТАВРАЦІЇ під назв.: „LUCKY OPEN KITCHEN“

33 THIRD AVE. (3), межі 9 і 10. вулицею, NEW YORK CITY.

Там можна дістати по приступних цінах смачні старокраві, як рівно американські страви. Ми певні, що Вас задовольняє, як цього певні ті сотні й сотні ньюйоркських українців і американців, котрі вже щодня заходять до нашої Реставрації. За добрий харч і обслуговування браття І. А. ГЕЛЕТІЯ.

ПЕРШЕ ПРАВИЛО ЖИТТЯ

Кожний бажав жити повним, багатим, активним і здоровим життям. А певно багатьох з нас у сорокових і п'ятидесятих роках здержує фізична несправність від використання вповні добрих річей, що їм дає життя. Страх є основною причиною, що знищує нашу життєву енергію й підкопує нашу корисність. Відженіть страх знанням парадигм про свій фізичний стан і ви вже усунули найважливішу причину, яка не дає вам робити річей, які вам хочеться робити.

DR. JOHN DERUNA

128 1ST 86. ВУЛИЦЯ (над стацією підземної залізничної лінії Лексингтон Ев.) Канцелярія положена центрально: до неї легкий доїзд з усіх сторін. Особи ждальні для жінок. Урядові години: 10—2, 4—9. В неділі 10—2. Спеціальну увагу присвячується чоловічим і жіночим недугам, неправильностям, слабостям. Докладна екзамінація з розслідування крові \$2. ДОБИВСЯ ЛІКАРСЬКОГО СТУПНЯ В ЕВРОПІ.

РІЗДВЯННА РАДІО-ПРОГРАМА.

В Північній, на Різдво Христове, неділя, 7. січня, допоздні 2:15, на станції W.C.A.E. хор під управою п. М. Желєзівського відспіває ряд кола проф. Кошніна і М. О. Гайворонського (1220 Kilocycles). На добром радио-апараті можна чути до Нью Йорку.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

Потрібно доброго МЕНАДЖЕРА до Українського Народного Дому. Висить розумити добре свій бізнес. Вимагається української і англійської мови. Платня після умови. Голоситися на адресу: UKRAINIAN CENTER, 180 William St., Newark, N. J.

Парохія пошукує з повним кваліфікаціями ДИРЕКТА: людини, котра вповні відповідає вимогам св. Церкви і вимогам парохіальним, стисло зв'язаним з джаквільтським ділянкою. В золотенню подати, яку місячну пенсію ждальця. Посада до обійня від 1. лютого 1940. Зголошення слати на адресу: „ПАРОХІЯ“ c/o „СВОБОДА“, 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАНЕДБАНІ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

доводять до безпечної терпіння. Аналіз крові, лугів „Екс“, аналіз сечі, медична екзамінація ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ заповнюють улачну діагнозу. Ревматичні стани, „Гей Флер“, астма, кілопоти відшкодування, пікура, задої і нирок лідається модерніми способами. — ПОРАДА ДАРОМ. DR. DERUNA

128 East 86th St., New York City. Кожного дня від 10—2 год. Від 4—9. У неділі від 10—2. Особа ждальця для жінок.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenue, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без річки ні далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуговування і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Koss 3-5347.

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК заряджує погребам по ціні так низькій як \$150. Обслуговування найкраще.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRAMERCY 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОКХ, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЬ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 185 St.), BROOKLYN, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(57)

З темного кутка кімнати лев кинувся на Тарзана і Вонга. Тарзан інстинктивно прибрав поставу до боротьби з левом. Вонт сховався за плечі Тарзана. Лев кинувся до них з цілою силою, але раптом зупинився. Немовби його щось сіпнуло назад. З розмаху лев упав на плечі. Та втім він знов зірвався на ноги.

Тепер Тарзан побачив, що сталося. Лев був привязаний на ланцюху. Це ланцюх сіпнув його взад так, що він аж перевернувся. Тепер лев знов пробував заатакувати двох прибулих чоловіків. Але тепер Тарзан його вже зовсім не боявся. Хібаб ланцюх урвався. Та видно, лев був на тім ланцюху від давна.

„Це дивна якась несподіванка“, заговорив Тарзан. „Не знати, чи це було придумане на нашу погібель, чи може так лиш нас перелякати?“ Як він це говорив, з іншого боку кімнати роздався веселий жіночий сміх. Зза котрих висулюлась королева Агті і, змірнувши поглядом Тарзана, почала підступати до нього.

„Ти помиляєшся, Тарзана“, промовила вона. „Ця засідка не придумана ні на погібель, ні для страху. Хоч признаюсь, мене розсміяв цей напад льва. Однак лев був би досить вас, якщо я навмисно не була звеліла вкоротити ланцюх. Але коли ти будеш лупертих, то колись я звелю продовжити ланцюх“, закінчила вона погрозою.